

ПАМ'ЯТІ РОМАНА СТЕПАНОВИЧА КОПИСТЯНСЬКОГО

8 вересня 2013 р. на 88-му році життя відійшов у вічність Роман Степанович Копистянський – наш колега, геолог-нафтовик, дослідник Карпатської нафтогазоносною провінції, доктор геолого-мінералогічних наук, багатолітній працівник Інституту геології і геохімії горючих копалин Національної академії наук України.

Роман Копистянський народився 24 листопада 1925 р. у с. Вільшани, недалеко від Перемишля (Польща), у родині священика, пароха місцевої церкви.

Початкову школу закінчив у рідному селі, у середній школі вчився в Перемишлі, а потім, уже в роки війни – у Дрогобичі.

У кривавій пожежі Другої світової війни та складних міжнародних стосунків 1945 р. у рідному селі в один день загинули мама і сестри Романа. Сам же юнак з братом і батьком дивом врятувалися. Страшна трагедія не зламала його, але назавжди залишилася болючим спогадом.

1944 р. Роман почав працювати у Львові як колектор тресту “Укрнафторозвідка”, паралельно навчаючись у вечірній середній школі. Ці перші кроки на трудовій ниві стали початком довгої дороги в нафтову геологію, з якою була пов’язана його наукова діяльність. У важкі повоєнні роки Роман навчався на нафтовому факультеті Львівського політехнічного інституту, на канікулах працював у геологічних організаціях. Після закінчення інституту 1951 р. вступив до аспірантури при Інституті геології корисних копалин АН УРСР (так до 1963 р. називався Інститут геології і геохімії горючих копалин НАН України), де за роки навчання під керівництвом тодішнього директора Інституту, член-кореспондента АН УРСР, професора В. Б. Порфір’єва виконав кандидатську дисертаційну роботу “Трещиноватость и её роль в процессе формирования Бориславского нефтяного месторождения”, яку успішно захистив 1956 р. За роки роботи в Інституті – від аспірантури й аж до виходу на пенсію – наукові інтереси Романа Степановича були пов’язані з проблемою колекторських властивостей нафтогазових комплексів на великих глибинах (4,5–7 км), значенням тріщинуватості гірських порід для нафтогазової геології. Отримані ним результати польових, лабораторних та експериментальних досліджень узагальнювалися на основі тектонофізичного підходу до вивчення колекторів, вивчення полів напружень порід Карпатського регіону. Властиві Карпатам геодинамічні поля напружень відіграють суттєву роль при утворенні ділянок ущільнення і розущільнення порід-колекторів, з якими пов’язані відповідно місця занижених та підвищених колекторських властивостей та дебітів свердловин. Один з етапів цієї послідовної і цілеспрямованої роботи Р. С. Копистянського був підсумований у докторській дисертації “Геологические аспекты изучения трещиноватости горных пород в нефтегазовой геологии (на примере Карпатской нефтегазоносной провинции)”, захищеної 1975 р.

Про актуальність таких досліджень у тогочасній нафтогазовій геології свідчать Всесоюзні конференції, які проводилися в Москві та Ленінграді 1961, 1965, 1980 та

інших роках, присвячені тріщинним колекторам нафти й газу та колекторам на великих глибинах, у роботі яких Роман Степанович брав участь і виступав з доповідями. Цей напрям досліджень не втратив своєї важливості й сьогодні.

За майже 40 років активної наукової праці учений став визнаним спеціалістом у галузі нафтогазової геології. Його дослідження, спрямовані на підвищення ефективності пошуків і розвідки вуглеводнів, спиралися як на геологічне та структурно-тектонічне вивчення Карпатського регіону, так і аналіз напруженого стану гірських порід і тектонофізичне дослідження колекторських та екранувальних властивостей порід на великих глибинах, а дослідження на межі геології та фізики – на експериментальні роботи, що проводилися в лабораторії геомеханіки, якою Роман Степанович завідував протягом останніх десятиліть трудової діяльності.

Доробок ученого висвітлено в численних наукових публікаціях (у т. ч. чотирьох монографіях) та звітах, присвячених теоретичним та практичним питанням нафтогазової геології. Методичне значення цих робіт полягає в можливості використання тектонофізичного підходу при наукових дослідженнях в інших нафтогазоносних регіонах.

Крім основної роботи, Роман Степанович Копистянський входив до складу двох спеціалізованих учених рад із захисту дисертацій, ученої ради Інституту, був рецензентом наукових і виробничих звітів, опонентом дисертаційних робіт. Брав участь у громадській роботі Інституту як керівник сектора групи народного контролю Інституту, член науково-методичної ради та лектор товариства “Знання”, голова товариського суду Інституту.

Принциповий і безкомпромісний, інколи навіть трохи різкий у дискусіях, Роман Степанович впевнено відстоював свої погляди, які, можливо, залишилися частково не сприйнятими і дотепер.

Небагатослівний, педантичний, трохи іронічний – міг здаватися сухарем. Але тільки на перший погляд. Любив співати – мав дуже гарний голос і слух, розумівся на мистецтві, тонко відчував красу природи. Із дружиною, доктором філології, професором, відомим спеціалістом із чеської літератури, Нонною Хомівною Копистянською творили ідеальну високо інтелігентну пару. У їхньому домі завжди було місце для доброї книжки, класичної чи хорової музики. Роман Степанович і Нонна Хомівна виховали сина-художника Ігоря. На аукціоні “Sotheby’s”, у якому на зорі “горбачовської” перебудови вперше брали участь радянські митці, картини Ігоря Копистянського та спільна з його дружиною Світланою інсталяція були високо оцінені, їх визнали у світі.

У квітні 2013 р. Нонни Хомівни не стало. Роман Степанович зміг прожити без дружини лише п’ять місяців...

Колеги по роботі, рідні та друзі пронесуть у серцях вдячну пам’ять про Романа Степановича Копистянського – відомого вченого, принципову, порядну і чесну людину.

*Редакційна колегія журналу
“Геологія і геохімія горючих копалин”*

*Відділ проблем нафтової геофізики
ІГГГК НАН України*